

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fortum kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä. Pidämme kiertotalouden strategista ohjelmaa ja sitä koskevaa periaatepäätöstä tervetulleina ja tarpeellisina avauksina siirtymässä kohti kattavampaa kiertotaloutta. Ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu ja luonnonvarojen niukkuus ovat globaaleja megatrendejä, jotka muokkaavat maailmaa ja edellyttävät uusia toimintamalleja.

Fortumin kierrätysliiketoiminnan periaatteena on kierrättää, hyödyntää tai käyttää uudelleen mahdollisimman suuri osa jätevirrasta. Kierrätykseen tai uudelleenkäyttöön kelpaamattoman jätteen hyödynnäme jätteenpolttolaitoksienne energiantuotannossa. Täten voidaan vähentää neitseellisten polttoaineiden käyttöä sähkön ja lämmön tuotannossa.

Toimenpiteisiin lisää kunnianhimoa ja konkretiaa

Kiertotalouden strategisen ohjelman tavoitteet ovat hyvin kunnianhimoisia, mutta toimenpiteet niiden saavuttamiseksi jäävät osin yleiselle tasolle. Fortumin näkemyksen mukaan ehdotuksia tulisikin syventää ja konkretisoida. Tämä varmistaisi toisaalta toimenpiteiden riittävyyden ja toisaalta tarvittavan poliittisen sitoutumisen niiden toteuttamiseen.

Lisäksi tulisi tarkkaan punnita ja löytää hyvä tasapaino erilaisten ohjaavien kannusteiden ja pakotteiden välillä muistaen, että yleensä kannusteet ovat helpommin eri sidosryhmien hyväksyttävissä ja johtavat nopeampaan ja paremmin hallittuun siirtymään kohti kestävään kiertotaloutta. Valittavien ohjauskeinojen huolellinen vaikutustenarviointi on tärkeää. Olennaista olisi, että kiertotalouden pelikenttää tasoitetaan suhteessa lineaaritalouden toimijoihin.

Kiertotalous on EU:n yhteinen hanke

Tavoitteena tulisi olla EU:n sisämarkkinat kattava kiertotalous, jossa sääntely ja toimintatavat olisivat mahdollisimman yhdenmukaisia eri jäsenmaissa. Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti EU:n yhteisten säädösten vauhdittamiseksi. Vielä tänä vuonna ajankohtaistuvilla EU:n pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin uudistamisella, kestävän tuotepolitiikan valmistelulla sekä ekosuunnitteludirektiivin uudistamisella on tästä näkökulmasta suuri merkitys. Tavoitteena tulisi olla yhdenmukainen ja kattava, koko tuotteiden elinkaaren kattava ja resurssitehokkuutta edistävä materiaalien kiertotalous.

Ohjelmassa tunnistetaan oikein kiertotalouden mahdollisuudet tarjota ratkaisuja ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden hupenemisen ja luonnonvarojen ylikulutuksen haasteisiin. Ohjelman näkökulma rajoittuu pitkälti Suomessa tehtäviin kansallisiin toimiin, kun yritykset toimivat osana EU:n sisämarkkinoita ja globaalia toimintakenttää. Esitetyissä toimenpiteissä pitäisi tarkemmin arvioida, missä määrin ne edellyttävät EU-tason päätöksentekoa ja sääntelyä, ja miten niiden toteutuksessa mahdollisesti aiotaan hyödyntää EU-rahoitusta. Myös kiertotaloutta tukevan julkisen rahoituksen määrää ja kohdentamista tulee vahvistaa mm. hiilidioksidin talteenottoa ja käyttöä koskevaan tutkimukseen ja pilotointiin.

Kierrätetyille materiaaleille luotava toimivat markkinat

Periaatepäätöksessä on onnistuneesti huomioitu kierrätysraaka-aineiden markkinoiden toimivuuden tärkeys. Toimivat kierrätysmarkkinat myös osaltaan alentavat jätteen tuottajille jätehuollon toteuttamisesta syntyviä kustannuksia. Ilman riittäviä kysynnän kannusteita kierrätysmarkkina ei kuitenkaan kehity riittävän nopeasti poliittisesti asetettujen tavoitteiden kannalta. Jätesääntelyssä asetetut velvoitteet jätteen kierrätykselle ja tuottajavastuulle, sekä täten kasvava kierrätysraaka-aineiden saatavuus, eivät yksinään ole synnyttäneet riittävää kysyntää kierrätysraaka-aineille. Neitseellisten raaka-aineiden hintojen ollessa markkinoilla alhaisia, ei valmistavalle teollisuudelle synny markkinaehtoisesti riittäviä kannusteita kierrätysraaka-aineiden käyttöön.

Kierrätysmarkkinoiden kehitystä voidaan kiihdyttää säädös- ja vero-ohjauksella. Kysyntää lisäävästä sääntelystä hyvänä esimerkkinä voidaan mainita nyt juuri kierrätetyn sisällön vähimmäisvaatimukset. Fortum korostaakin tuotepolitiikkaan vaikuttamisen tärkeyttä erityisesti EU-tasolla. Suomen edelläkävijyyden tavoitteen mukaisesti tulisi harkita kuinka sitovia sekoite- ja käyttösuusvelvoitteita voitaisiin edistää kansallisesti jopa EU:ta nopeammin. Olennaista on samalla tunnistaa laajemmin keskeiset kriteerit tuotesuunnittelulle: tuotteiden kestävyys, korjattavuus, kierrätettävyyden ja päivitettävyyden.

Fortum pitää kierrätysmarkkinoiden kehittymisen kannalta niin ikään perusteltuna velvoitetta tuottajavastuunmaksujen modulaatioon. Tällöin tuottajavastuun toteutusta varten perustettujen

tuottajayhteisöjen tulisi mukauttaa tuottajien niille maksamat maksuosuudet huomioiden mm. kierrätetyn sisällön käyttöaste tuotteiden valmistuksessa. Korkea kierrätetyn sisällön osuus tuotteissa siis alentaisi tuottajien maksamia kierrätysmaksuja, mitä voidaan pitää hyvänä keinona luoda valmistajille kannusteita kierrätysraaka-aineiden käyttöön.

Keskeinen kehityskohde on End of waste -menettely, ts. päätöksentekotavat siitä, milloin jätteeksi luokiteltu materiaali lakkaa olemasta jäte. Sujuvat ja tarkoituksenmukaiset menettelyt edistävät uusiomateriaalien kilpailukykyä. Tässäkin on tärkeää tavoitella yhteistä EU-tason ratkaisua.

Ohjelmassa esitetään, että arvioitaisiin jäteveron korottamisen ja laajentamisen mahdollisuuksia edistää kiertotaloutta. Fortum kannattaa esitystä. Jäteverolakia ei tällä hetkellä sovelleta vaarallisiin jätteisiin. Veron ulkopuolelle on rajattu lisäksi sellaisia vaarattomia jätteitä, joiden hyötykäytön ei ole katsottu lain laatimishetkellä olleen teknisesti ja ympäristöperusteisesti mahdollista. Fortum katsoo, että Suomen jätehuollon kehittämisessä tulisi etsiä kansallisia ratkaisuja kierrätyksen ja kierrätysmateriaalien kysynnän edistämiseksi. Tähän liittyen esitämme, että vaaralliset jätteet tulisi sisällyttää jäteverolain soveltamisalaan.

Jätteiden kierrättämiselle tai muulle hyödyntämiselle on vaarallisille ja vaarattomille jätteille asetettu sama velvoite jätehierarkian noudattamisesta. Veron kohdistaminen vaarallisten jätteiden kaatopaikkasijoittamiseen toisikin liiketoiminnallista kiinnostavuutta uusien kierrätysmenetelmien kehittämiseen.

Myös kierrätysteollisuuden sähköveroluokan alentamisen voidaan arvioida vaikuttavan myönteisesti kierrätysteollisuuden ja kierrätysmateriaalien kilpailukykyyn. Arvioinnin sijasta tulisi jo tässä vaiheessa sitoutua jäteveron pohjan laajentamiseen ja korottamiseen sekä sähköveroluokan alentamiseen.

Taksonomia määriteltävä teknologianeutraalisti - Suomen oltava hereillä

Periaatepäätöksen mukaan Suomi tulee arvioimaan EU:n kestävän rahoituksen taksonomian hyödyntämistä kiertotaloutta tukevien hankkeiden rahoituksen allokoinnissa ja informaatio-ohjauksessa. Lähtökohta on kannatettava. Fortum kuitenkin korostaa, että Suomen tulee olla aktiivinen EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaa koskevan asetuksen nojalla annettavien täytäntöönpanosäädösten valmistelussa. Erityisen suuri merkitys tässä yhteydessä on kiertotaloutta koskevalla säädösesityksellä, jota odotetaan myöhemmin tänä vuonna. Pidämme tärkeänä, että taksonomian mukaisuus määritellään teknologianeutraalisti sekä jätehuollon tavoitteita ja periaatteita mm. jätehierarkiaa noudattaen, eikä sillä rajata periaatteellisesti ulos siirtymävaiheessa tarvittavia, jo olemassa olevia teknologioita tai näköpiirissä olevia uusia teknologioita ja innovaatioita.

Fortumin mielestä

- Toimenpiteisiin tarvitaan lisää kunnianhimoa ja konkretiaa.
- On tehtävä selkeä jako, mikä on mahdollista kotimaisin voimin ja missä määrin edellytetään EU-tason päätöksentekoa ja sääntelyä.
- Kierrätysmarkkinoilla pitää olla kysyntää. Tarvittaessa pitää käyttää kannusteita. Kehitystä voidaan kiihdyttää säädös- ja vero-ohjauksella.
- Tuotepolitiikkaan, pakkaus- ja jätedirektiiviin sekä ekosuunnitteludirektiiviin vaikuttaminen EU-tasolla on erityisen tärkeää. Sitovia sekoite- ja käyttöosuusvelvoitteita voitaisiin edistää kansallisesti jopa EU:ta nopeammin.
- Julkisen rahoitusta kohdennettava mm. hiilidioksidin talteenottoa ja käyttöä koskevaan tutkimukseen ja pilotointiin. Myös EU-rahoituksen aktiivinen hyödyntäminen on tärkeää.
- Suomen jätehuollon kehittämisessä tulisi etsiä kansallisia ratkaisuja kierrätyksen ja kierrätysmateriaalien kysynnän edistämiseksi. Suomen tulisi sitoutua jäteveron pohjan laajentamiseen ja korottamiseen sekä sähköveroluokan alentamiseen.
- Taksonomia on määriteltävä teknologianeutraalisti. Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti täytäntöönpanosäädösten valmisteluun.

Lisätietoja; Janne Koivisto, Public Affairs Manager, janne.koivisto@fortum.com;

Harri-Pekka Korhonen, Head of Heat Policies and Regulation, Harri.Korhonen@fortum.com

Koivisto Janne
Fortum Waste Solutions Oy - Fortum Oyj